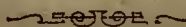

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ

ԲՐՈՑԱԿԱՆ, ԲՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ, ՊՇՏՄԵԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԵԱԿԱՆ,

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ, ՆԻԱՅԼ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏԵԼԵԱՑ

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՎԵՊԵՐ, ՄԱՆՐԱՎԵՊԵՐ, ԶՈՒՄՐՃԱԼԻ ԽԱՂԵՐ

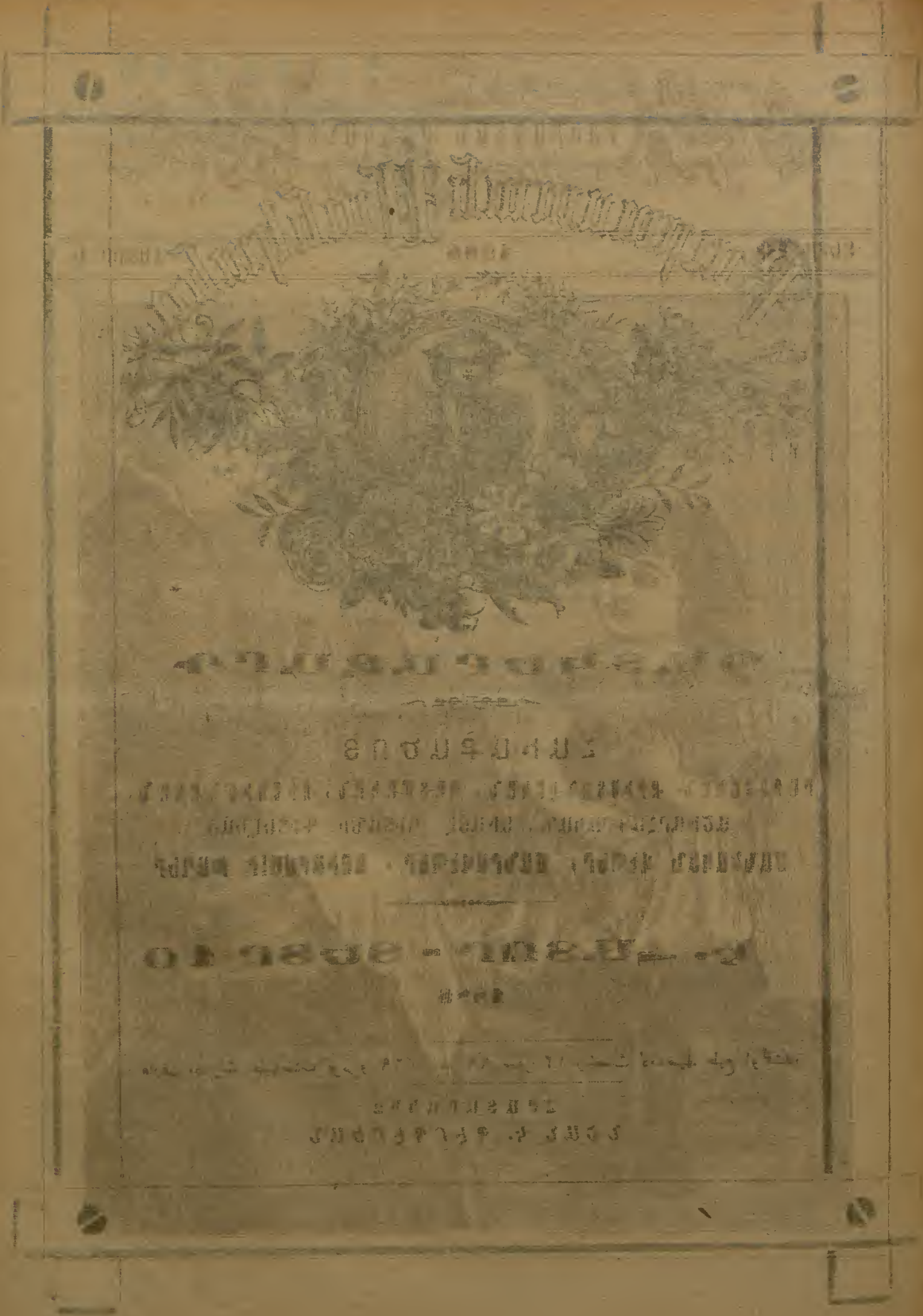
Է. ՀԱՏՈՐ - ՏԵՏՐ 10

1888

هاتف نظارت جلیله سفاک نومرو ۱۶۹ سنه ۹۹ صفر ۱۲ رخصت نامد سبيله طبع اولتشد

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

ՆՇԱՆ. Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

THE UNIVERSITY OF

CHICAGO

LIBRARY

OF THE

CHICAGO

UNIVERSITY

OF CHICAGO

LIBRARY

ՏԵՏՐ 10

1888

ՀԱՏՈՐ Է

ԴՍԱՆ ՏԱՐԻ ԲԱՆՏ ՄՆԱԼԷՆ ԵՏԻՐ

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԴՏՆՈՂԷ

Աղնիւ ընտանիքի հայր մը, ոճրագործութեան մը համար բանտի կը դատապարտեն, սա բաւական հարստութեան և կալուածոց տէր, գեւաւհասակ և ազատախօս էր. իր սկզբունքը կը պաշտէր, երբէք կեղծել չէր գիտէր, միշտ իր հայրենեաց օգուտը կը մտածէր, ամեն ինչ ճշմարտապէս և ազատօրէն կը խօսէր:

Բարձր հասակ մը, կայտառ և արանջելի դէմք մ'ունէր և վառվառն աչեր որ տեսողին նայուածքը կը շփոթէր: Այս ինքն իր անտարբերութեամբ կը շփոթէր: 20-25 տարիներ բոլորած էր, այն ստորերկրեայ, խաւարչաին, ցուրտ և խոնաւ բանտին մէջ, Զեմեւանդն սրտիւ կ'աղօթէր Աստուծոյ, որ իր գլխաւոր հոգածութիւնն և անշաղի սղորմութիւնն չ'հեռացնէ իր սիրելի ընտանեաց վրայէն: Այս սիրաշուք և յոյժ տիրադեցիկ բանտն, գերեզման մը կը թուէր իրեն, հեռի էր նա օրդան լուսավայլ արեգական քաղցր և հրաճաճանչ ճառագայթներէն որ չէին թափանձեր իր զգրալի քնակալարանին մէջ: Հեռի էր նա մանաւանդ իր անձնուէր կնոջմէն և սիրասուն զաւակներէն:

Իր փոքրիկ սենեկին մէջ, ուրիշ բան չէր տեսնուէր, այլ միայն յարգէ անկողին մը և խորտակուած նստարան մը, իր քովն ունէր քիչ մը սեւ հաց և հողեամանի մը մէջ քիչ մը ջուր: Ողորմելի բանտարկեալին աչքերն գրեթէ իրենց տեսութիւնն կ'որոշուած էին:

Վերջապէս անցան այն վաղատապա քըսան երկար և տաժանելի տարիներն տառապելով և Աստուծոյ օգնութիւնը խնդրելով. նորա ազատութեան ուրախառիթ լուրն վճարեկ առեանէն կնքուեցաւ: Ո՛հ Աստուած իմ, ինչ վի-

ճակ էր այն, ինչ ցաւալի կացութեան մէջ էր երբ բանտէն դուրս կելնէր, ո՛ր էր այն երկտաւարդ տարիքն որ ունէր բանտ մտած ժամանակը, այն գունատեալ և մահատիպ կերպարանքը այլ ծերութեան փոխուած էր, իր դէմքը կընճռոտած և իր մօրուքը բարձրովն ճերմկած էր: Այն սպիտակացեալ մազերն որ թողած էր իր ուսերուն վրայ, այն վըտակիր կերպարանքն որ կը կրէր ականառեալ ժողովրդեան տխրանք կ'աղդէր, ո՛հ ինչ թշուառ վիճակ էր այն: Վերջապէս երբ բանտէն պիտի հեռանար ծընկրան վրայ դալով շնորհակալ եղաւ Աստուծոյ իր զինք ազատեց և այսպէս ընտանեաց գիրկն գնաց հանգչելու: Երբ տուն կը մտնէ նա, զաւակներն ու կիներն շուարեալ ու վարանեալ, ոմանք կսկսին լալ, այլք կը խնդան և այսպէս ինչ ընելին չեն գիտէր, կիներ սիրոյ և հիացման աղաղակ մը հանեց խնդալից, և հոգին զանազան զգացումներուն տակ ճնշուելով անոր գիրկն ինկաւ մարեցաւ, քանի մը վայրկեան յետոյ սթափելով չէր գիտէր թէ երազ կը տեսնէ թէ ոչ արթուն է: Վերջապէս մարդը սկսաւ ուրախալի ծայներով խօսիլ, ո՛հ, Աստուած իմ, կը յանձնէք ինձի իմ սիրելի զաւակներս, ո՛հ ինչ կեանքի, ինչ վիճակի մէջ կը գտնեմ զանոնք: Այս ըսելով առաւ իր սիրասուն զաւակները իւր գիրկը և ըսկըսաւ համբուրել կաթոգին, նոքա լաւ մը չէին ճանաչեր իրենց հայրը զի այնքան երկար տարիներէ ի վեր տեսած չէին զինք և թէ բանտ մտած պահուն տալիսն չառ փոքր էին: Բայց չ'մոռնանք ըսելու թէ մարդը որքան շնորհակալ եղաւ իր կնոջմէն իր զաւակաց համար, ինքը փոքրիկ թողուցած էր զանոնք երբ հեռացաւ անոնցմէ: Կիներ նոցա վրայ ամեն հոգ և խնամք տարաւ, այնպէս որ

այս սիրասուն մանուկները եղած էին մէկ մէկ աղնիւ և ազգասէր զաւակներ և մեծ յոյս կար իրենց ապագային մէջ։ Մարդը թէև այնքան ծերացած էր բայց իր ընտանեաց սիրոյն համար, ըսկըսաւ եռանդով աշխատիլ, փափաք ունէր դարձեալ իր նախնի վիճակը բարուքել, և այսպէս չուտով ունեցած այն պատիւը, մեծարանքը և հարատւութիւնը զոր ունէր առաջ, և այսպէս թողոր ընտանիքը եղան ազգին համար թանկագին պարգեւներ։

Թարգմ.

ՅՈՎ. ԼԱՆՆԵՍ, Խ. ՇԱՀՈՒՄԵԱՆ

Յ Ի Շ Ս Տ Ա Կ Մ Ը

(Շարունակութիւն, տես տետր 9)

Վայրենաբարոյ ու անկարգ տղայ, պարա էի խտորէն ի գործ դնել տալ տիկին Ֆէռվիլի համբերութիւնն։ Բնաւ նա չխտորեցաւ իմ դէմ բռնած ընթացքէն, բնաւ նա չցուցուց գգուանաց շարժում մը, բարկացող կերպարանք մը։ Որքան հեռաւորութիւն կար Ռօզալիլի բնական լռութենէն ու Առմանի անուղիղ խօսակցութենէն մինչև տիկին Ֆէռվիլի վայելուչ կերպարանքն ու լեզուն։ Ո՛րքան հեռաւորութիւն եւս փոքրիկն Ալիսի շնորհալի ու անուշ կերպարանքէն մինչև էլիզապէթի անկիրթ բնաւորութիւնը։

Հայրս փոքր ինչ զիս կը սիրէր, անոնց խոստովանելու, թեթեւ ամալ մը — առաջին անգամ լինելով — իւր Գլօթիլտին ու իւր մէջ գոյացած խնդրոյն նշկատմամբ։ Նա առաջին օրն, ամբողջ քառորդ մը ժամ իր բազկացը մէջ սեղմած էր զիս։

— Ահա սիրուն տղեկ մը, որ թերեւս

վրաս գէշ գաղափարներ ունի, կըսէր։ Զքեղ յոյժ կը սիրեմ, էլիզապէթ, լաւ գիտցիր։ Հոս այնքան նեղութիւն կրեցի որ վերադառնալ իսկ կը վարանէի։

Լսեցի որ իմ վրայօք կը խօսէր նա տիկին Ֆէռվիլի հետ։

— Այս տղան քաջաոգջ է, եթէ անմիտ մէկն ըլլայի, կը կարծէինք թէ չի պիտի արտադրէի զայն։ Ասոր պատճառն ես չէի կարծեր որ այսքան մեծ է։

Պիտի կարենա՞նք իրարու խօսք հասկցունել, էլիզապէթ հեզ բնաւորութիւն մ'ունի պատասխանեց խոնարհութեամբ մօրուս։

— Սիրելի բարեկամուհիս, դարման պիտի կարենա՞ք տանիլ վշտացս ու ես ձեզի երախտապարտ պիտի լինիմ։ Մինչև իսկ կարդալ չեն սորվեցուցած իրենք...

— Որո՞ւ է յանցանքը։

— Ալ մի վշտանաք, Գլօթիլտ։ Էլիզապէթ ուշիմ է, և ձեր հսկողութեան ներքեւ չուտով բաւական հմտութիւն պիտի ստանայ։

Տիկին Ֆէռվիլ թողուց զիս առաջին օրերն Ալիսի հետ որպէս զի խաղամ։ Ամեն ինչ ինձի գարմանք կը պատճառէր։ Քոյրս միշտ ուսման, դրեանց վրայ կը խօսէր, և կամ կարգացած պատմութիւնքն կը պատմէր, ու ես տեսնելով ագիտութիւնս՝ ամօթով կը լինէի։ Այն ատեն սկիսայ ապերախտ ըլլալ Ռօզալիլի դէմ, գիւղին գալոցն զիս չխրկելուն համար։ Բարի ազդիկը սէր մը և պտելութիւն մը մ'ունէր, բարւոյն սէրէն ու մեղաց ատելութենէն յետոյ իւր սէրն առ մեծաւորս ու ատելութիւնն առ դատարարական։ Տարօրինակ զգացմունք սոյն արգար և հաւատացեալ հոգւոյն մէջ։ Հուսկ յետոյ իմացայ պատճառը։ Ռօզալիլ նշանուած էր իւր եղբորորդիներէն միոյն հետ

որ, թողով յետոյ արօրն ուսուցիչ բւ-
լալու համար, ոչ առանց դժուարու-
թեան, արհամարեց խոնարհ ու անգրա-
գէտ գեղջկուհին: Դիտութեան վերա-
դրելով սիրան ցամաքեցնելու աղետաբեր
յատկութիւնը, Ռօղալի անիծեց զայն
յայնմհետէ իւր բոլոր զօրութեամբն: Ինք
հպարտին չներելու աստիճան քրիստոն-
եայ հարկ էր որ փրկանքն արձակուէր
« Դիւրաբեկ խանձողներու վրայ զայնա
բողաւառելու համար: » Փառք Աստու-
ծոյ, ուսումն կը բարձրացնէ, կը լուսա-
ւորէ հոգին, և եթէ գտնուին այնպիսիք
որք կը հեռանան սոյն շնորհքէն, որքան
ուրիշներ մարդկային հանձարոյն սոյն
հիանալի գործերն կը կարգան և նոցա
միտքն կաղնուանայ:

Ռօղալի աշխտութեան հանգչպիտութե-
ամբ:

— Ոչինչ գիտէ, Ո՛հ իրաւի: Տալա-
գրեալ գրեանք հասկցողներն միայն աշ-
խարհիս վրայ երջանիկ չեն: Օրիորդն
թռչունի մը նման զուարթ է: Գործու-
նեայ և ճարպիկ ինձ նման, ու փայլուն
ուսկույ նման: Դանի որ ժողովրդավետը
կը փափաքի որ տասն և երեք տարեկան
ըլլայ զանի հաղորդեցնելու համար, կը-
սեմ թէ գեռ ատեն կայ նմա քրիստո-
նէական վարդապետութիւնն ուսուցանե-
լու համար: Սուրբ յիշողութիւնն մ'ուշի-
նա:

Ներկայ էի երբ Ռօղալի սոյն յանդուգն
պատասխանը կը զրուցէր Դուրս Երա-
ծին պէս: Ժուշկի եկայ ինչպէս որ Ա-
լիսի ընեւն տեսած էի, այն աթոռակին
վրայ որոյ յենած էին տիկին Ֆեռզիլի
ոտքերն:

— Աղաչանք մ'ունիք ինձ ազգեւոյ,
էլիզապէթ:

— Ո՛հ եթէ կարգաւ գիտնայի, Բայց
էրբէք չպիտի գիտնամ:

— Կուզէք ինձի հետ փորձել:

Թարգմ. ՍԵՊՈՒՆ Գ. ՄՈՋԵԱՆ
(Շարանակէի):

Մ Ր Տ Ա 2 0 Ն

ԱՌ ԵՌԱԳԱՐՈՒՆ ՄԱՆԿՈՒՀԻՆ
ՏԻԱՐ Ռ. ԵՒ ՏԻԿԻՆ Դ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ

Մ Ա Ն Ն Ի Կ Ը

Պա սնարի ծիւցին վերէն,
Միրանափա՛ն, ծագեր արեւ:
— Ո՛ջ. Մաննի՛կն անդ ոսկեգանգուր
Զարբէ՛ւ, րառե՛ր լուսափետուր:
Շաղով, շողով զաջսն այգ ցօղուե՛ր:
Գեղն իւր բոցով դեմքն է վառե՛ր:
Ու վառ դեմքն գեղոյն բոցեր
Ծնողաց դեմքին արեւ, ծագեր:

Եւ ո՞յր դեմքը չեն արեւեր
Մեր Մաննիկին կապոյտ աչեր,
Որք անդունդին հայտը բարձրէն
Աստուածավառ, ջուխտ մ'աստղեր են:
Ա՛ջք. ոյց բբացն արշալուսին
Իբրո՛ւ ոսկի շողերն, հոսին
Իւր խաւարծի ու լուսածոպ
Գեղձան հերաց գոռու խաւոպ:

Ո՞ր այն մանկիկ, զինք քիթեռնիկ,
Քան քիթեռնիկն ալ խատուտիկ,
Կը բռնէրտայ ծաղկէ ծաղիկ,
Քան ծաղիկն ալ անուշխնկիկ:

— Մեր լուս-թարիկ ու լուս-տուտիկ
Մաննիկն է այն նախշուն մանկիկ:
Որ գրկէ գիրկ քոջի ընտել
Զախորժից իւր ծաղկունս ցտել:

Պա ո՞ր հրեշտակ քեքեաւոյր
Առ մեզ նորեկ հիւր երկնաբոյր:
Երբ կը ճնմէ ստն ի մատին,
Ճաճանց, ծաղիկ սփռէ ջորս դին:
Զգէ բռնի իւր հտեւէն
Հիացմամբ լի զաջրեն ամեն:
Ու քէ խոսի՛ ալ մեր աչքեն
Աստուած ժպտի բողած հետքեն:

Մանկիկն է այն եռագարուն
Պճնիւքն երկնից գողտր ու սիրուն
Պատշգամն երբոր հայի
Զքնաղ է այն քան երկնուհի
Եւ երբ պարտեզն ի մէմ իջնէ
Փլորուհին խանդայ ընդ Նէ :
Երնէ կ' ում ո՛չ Ներան պտուտ
Վանդակախոյսն յիշէ արտայտ

Դա ո՞ր աղջիկն է պիտիտիկ
Որ մարգամբ գինջ արտուտիկ
Կամ փափկասոյլ գինջ դեղձանիկ
Վանդակին մէջ միշտ երգեցիկ :
Մանկիկն է այն բռնցճալեզու
Ճլվումով տունը լնու ,
Ուր ամեն ոք եւ ամեն ինչ
Հարկ է ունեն , աչք լինի ց'նինջ :

Դա ո՞ր պատիկ աղջիկն է որ
Գլէ գեղովն ամեն աղւոր
Հագիւ երեք գարնան վարդեր
Արծաթ ճակտին պսակ դրեր
Նագանք , ճոխանք ունի սակայն
Քան քաղուհի մերեք տարուան :
— Մանկիկն է այն , Մանկիկն աղւոր :
Գոհար սիրոյ քազին Մօրն , Հօր :

Ո՞ր գեղանի մրցիլ իշխէ
Երբ ի հանդէս Մանկիկն ելնէ
Մէն էս եւս . կըսէ եւ այս քա՛ն է , զո
Այն ամեն որ հպարտակ է
Այն ամեն որ հաղցիւնք ամեն
Ու մանկաւիկ մանցերն ամեն
Այս երախայն ուր քաղուհայն
Երեակ քաղ ինչ երեակ զարուհ

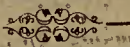
Ո՞ր երախայն քան զիկտատոր
Զէ մեզ սիրուն մի բռնաւոր
Ոյր շիք մարտօսն ու շունջ մի ճիշ
Մեզ զղրող պատգամ հաստիջ :
Կամ քան մանուկն ո՞վ նազելի
Սիրենք , չ'սիրենք , կ'սրդողի .
Եւ ինչ մեծ շնորհ երէ հաճի
Հպիլ բուշին , առանց ճիլ :

Աղկիւնն էս աշխարհք-ծովուն
Բայն է խաղաղ , խաղա՛ լոկ դուն
Խաղ մէ մանուկն , աղւոր Մանկիկ ,
Մե՛զ քաղ բաժին շանքն ու մորիկ :
Հոգ չէ կտորի՛ քող խաղալիկ :
Բաւ քէ ջկտորի՛ լոկ քս սրտիկ :
Դիժն աւրելով մարդ նկարել :
Մանուկն ուսնիլ քանդումք շիւնի :

Մաղբենք , խարտեաշ քո ռակ ծամ .
Շուտ չ'տեսնէ՛ ամացն եղեամ .
Քս վարդավառ ալոյ պտերուն
Դեղձեր մնա՛ն մշտադարուն :
Այդ լուսնկայ ճակտիղ վերայ .
Ահ՛ , չ'գրոհի՛ սեւ գիր . Մանցայ .
Արեգակունքն աչուկներուդ
Ահ՛ , չ'տեսնեն խաւարմանց մուր :

Աճին քո տիք որայես աճին
Գեղեցիկն տիպքն Հօրդ մտքին
Ծիւր , ծաղկիւ , գինջ սաղմանին
Ի ջոհքց զնացս արմաւենին
Ծիրանեզոյն քակես եւ դու
Ուր քակեցին խանձարուի՛ քու .
Տեսնէ՛ն ծնողրդ , հետ քեզ , Մանկիկ .
Եւ ՎՅՆՆԻԿն ալ՝ ճիւղնաճաղիկ :

ԱՐՄԵՆ ԼՈՍՏԻՆԵԱՆ

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՎԷՊ ՄԸ
(Շարունակութիւն . եւ վերջ , տես տետր Թ)
Հրատարակող շրջակայ կը մոռնար
նա՛ն տէր ինչ , քանի՛ն որ պիտի տիրանար
միայնակաւ հարստութեան որոյ բոցա-
կայութեան զատնութիւնը քանիցս ըզ-
ղացած էր . Առանց աղօթելու , առանց
զոհանալու , առանց բարձրացնելու սիր-
տընդ աչերն յերկինս չարունակեց ժող-
վել փայլուն մեծաշունչ , եւ երբ իւր ձեռ-

ներն ու շրջադեպտոն լեցուեցան, ժայռին մէջէն դուրս ելաւ, ստիւոյ գէղերն նկատեց ճանապարհին վրայ, և ուզեց կրկին ներս մտնել նոր հարստութիւն մը ևս ստանալու համար: Բայց զանգակը կը դադրէ հնչելէ և սուր ծայնիւ մը, ժայռը կը գոցուի լիւծամիլի քայլից առջեւ, սեղմելով իւր խոռոջներուն մէջ խեղճ փոքրիկ Մարթան, որ անյայտ կը լինի իւր մօր ներկայութենէն:

Այրի կիներ, մայրն, այնուհետեւ առանց զաւկի, նետուեցաւ այդ սառնապատ քարին վրայ, դերեզման որ դեռ նոր խլած էր իւր կենդանի աղջիկն. բայց իւր ծիւղերն ապարդիւն մնացին... Ժայռն վերստացած էր իւր անշարժութիւնն: Իւր արտասուքները չորցան, թէպէտ երկու ցերեկ և գիշեր, երկիրն անոնցմով սպողուեցաւ: Այրի կիներ, տըկարութենէ, վշտէ, տենդէ յիմարացեալ բնադդմամբ ոտք ելաւ իւր գիւղակին երթալու համար... Ուրեմ վանեց այն ոսկին որ իրեն այնքան սուղ արժած էր, և հեռացաւ, երբեք ևս կիսամեռ չը համարձակելով դիտել այն ժայռն որոյ մահատիւ կոյտն կը ծանրանար իւր զաւակին մարմնոյ վրայ:

.....
Տարի մը սահած էր. սուրբ Յարութեան օրը վերադարձած էր. ամէն դէմքեր զուարթ էին, իրոյց տուեալ որդեկորոյս մօր դէմքէն: Գիթալից և կարեկցութեան արժանի աչօք կը դիտէին ըզնա, երբ սառերի մը նման տեղոյն, վշտաց ներքեւ ընկճեալ, մօտեցած էր Սուրբ խորանին: Բայց այն պահուն յորում չըթանցը վրայ իւր դէմքն օրհնեալ հացն իբր գրտակաւն ապստինէ յարութեանն, իրեն այնպէս թուեցաւ թէ նոր կեանք մը շրջան կ'ընէր երակացը մէջ: Յոյսն այն բարեկամութիւնն որ այն-

քան երկար ժամանէ հետէ այցելութիւն տուած չէր իրեն, խաղաղութիւնն, մեղմ և խորհրդալից կանխազգացում մը համակ ողողեցին իւր սիրտն. իւր հաւատքն այնքան բարեքներ վերադրեց այնմ, որոյ մէջ ամէն ինչ բարիք է, և ինք զայն սլաշտեց տառաւել ջերմեռանդութեամբ և իւր աստուածային միաթաղութիւններն բազմապատկեցաւ: Ահա այսպէս նա մեկնեցաւ եկեղեցիէն. հողին հեշտագին եղանակաւ մը միացեալ աստուածային կամաց հետ:

Ուղղեց իւր քայլերն դէպ ի Պօտէն-կըշթայն, անյաղթիւ զօրութենէ մը ձգեալ:

— Պիտի երթամ, բաւ ինքնին, պիտի երթամ, և թերեւ այն պահուն յորում ժայռը բացուի, պիտի գտնեմ զաւակիս մարմինն: Իցիւ թէ կարենայի գտնել նորա գերեզմանն. կարենայի համարուել նորա սիրելի ոսկորներն և դնել զանոնք ինչին ստուերին ներքեւ, իւրեղելով Տիրոջմէն որ զիս միացնէ, կենացս վախճանին, այն հրեշտակին հետ զոր խլեց ինձմէ:

Ժայռին քով հասաւ Տարիէ մի վեր այցելութիւն տուած էր Էրեթէ ամէն օր. իւր դժբաղդութեան այդ ահաւոր կոթողին: Տեսած էր քարերուն ծածկուիլն ամրան շնչովն բացուած ծաղկամբ: Տեսած էր աչնան հողմոց աղդեցութեան ներքեւ տերեւոյ անկումն անձրեւաթաթալն ժայռին կողերուն վրայ. տեսած էր ձեանց իշնէն ու կուտակուին այդ լուին և անխօս բարձրութեանց վրայ. այժմ անցելոյն նման ինչպէս տարի մ'առաջ նոյնպէս և այսօր, մայիսի անուշաբոյր արեգակն կը ջերմեցանէր քարն և դալարեաց մէջ կը թայլեցնէր մարդարտած ուղիանց սպիտակ կատարներն:

Լիւսամիլ ի ծուներ իջաւ և լուսեամբ աղօթեց, բարձրացնելով գէպ յԱստուած խոնարհեալ հոգի մը, հնազանդ կամբ մը : Յանկարծ մենաստանին զոնգակը հնչեց, կրկնելով օգոց մէջ Սուրբ սրբոցն որ կը թնդայր սրբաւայրին մէջ : Չանգակը կը շարունակէ իւր զօղանջիւններն : և ժայռն կը բացուի ու կը ճեղքուի : Լիւսամիլ կարծեց թէ կը մեռնէր և երկնից թափաւորութիւնը կը բայուէր իւր անալ : Ժայռին խորն, մամուռնեցող վրայ, Մարթա կը ննջէր խաղաղութեամբ :

— Մեծք Աստուած, ինձ կը վերադարձնես զայն, գոչեց այրի կինը :

Եւ կայծակի մը նման շոյտ, ժայռին մէջ մտաւ, տղեկը բռնեց և տարաւ : Ինչպէս որ երկնից թռչունն կը պանի իր ձագերն : Ներքին ձայն մը կ'ստիպէր զինք ժողովելու իւր շուրջն եղող ցիր ու ցան ոսկին : Հնազանդեցաւ և անգամ մ'եւս չըջազգեստն սակուով լեցուց : Բայց զանգակին հնչիւնը դադարելէ առաջ, ի ծուներ եկած էր նա թեօցն մէջ բռնած իւր դուստրն, և երկրքին ի միասին կը գովաբանէին զՏէրն որ զիրենք երջանիկ ըրած էր :

— Ո՛հ, սիրեցեալ մայր, գոչեց հուսկ ապա փոքր տղեկն, ինչո՞ւ այնքան երկար ժամանակայա մթին տանը մէջ թողուցիր զիս : Սոսկումէս պիտի մեռնէի, եթէ գեղանի կին մը որ ամբողջովին սպիտակ էր, գլխուն շուրջն աստեղազարդ պսակ մը բոլորած եկած չըլլար զիս տեսնելու և ուրախացնելու իւր ներկայութեամբն : Նա՛ ինձ հայ, պտուղ տուաւ : Գդուեց զիս, և խօսեցաւ ինձ փոքրիկն Յիսուս մանկան վրայ, ըսելով որ պարտաւոր էի զայն շատ ու շատ սիրել : Երբ թողուց զիս առանձին, ես ննջեցի : և երեք օր քնացայ, այնպէս չէ, սիրելի մայրիկ :

Լիւսամիլ կ'արտասուէր լսելով այս բաներն, կ'օրհնէր մանկանց և մարց աստուածային սլաշտպանն : Իւր փոքրիկ Մարթան իրեն վերադարձուած էր, եւ իւր առողջութիւնն կատարեալ եղած էր, Տիրոջ գթութիւնն կազմելէ չ'մի իղձ կը ձգէր բարեբաղդ Լիւսամիլի : « Նա կը տանի յ'եզերս գերեզմանին և անտի դուրս կը հանէ, իւր գթարտութիւնն ամէն գործէ վեր է : »

Այրին և աղջիկն բնաւ անբախտ չը գտնուեցան : Ժայռին մէջ գտնուած ոսկին գործածուեցաւ ընդարձակ մատուռի մը շինութեան՝ ձօնեալ առ Յարութիւնն : Այդ սրբաւայրին մերձ բարձրացաւ հիւանդանոց մը տնտնկաց և ուխտաւորաց համար : Մարթա, տանն վեց տարեկան հասակին մէջ ինքզինքն Աստուծոյ և աղքատաց նուիրեց կրօնական սուրբ իղձերով : Իւր մայրն իր քով ապրեցաւ, և երկրքին ի միասին ննջեցին խաղաղութեամբ, բարեպաշտ և երկարատե կեանքէ մը վերջ, արթննալու համար չքեղութեանց մէջ Յարութեանն և այն աւուր որ չափով ունենայ բնաւ գիշեր :

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՈՋԵԱՆ

— 330 —

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՌԱՅՆԵՐ

Թշնամեոյ հետ թշնամաբար վարուիլն հասարակ գործ է, իսկ թշնամեոյ հետ վեհանձնաբար վարուիլը մեծ մարդու գործ է :

Գոտիը լեցուն բայց սիրտը դատարկ մարդս աղքատ է միշտ իւր կենացը մէջ :

Առաջարկութիւն մը քաղաքավարութեամբ մերժելը կէս մը ընդունիլ է :

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԽՕՍՍԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ով որ իւր փարջները կը սիրէ պէտք է որ
նորս հոգ տանի:

(Շարունակութիւն տես տետր 8)

Գիտէ՞ք, աղջիկք, ինչ կարեւորութիւն
կ'ընծայէ՞ք ձեր մաքրութեան: Գէտէ՞ք
վարժարան չենք ընդունիր ձեր երեսը,
ձեր անանջները, ձեր վիզը, ձեր ձեռ-
քը աչքէ չանցուցած և կը պահանջենք
որ մարմնոյն այս մասերը կատարեւրապէս
լուացուած ըլլան:

— Ինչո՞ւ համար այսքան խնամքով
լուացուելու է:

— Մաքուր ըլլալու համար:

— Ապրի՞ք, բայց ինչո՞ւ համար մա-
քուր ըլլալու է: Մաքուր ըլլալու է նախ
առ ի յարգանս մեր անձին և երկրորդ-
առ ի յարգանս այլոց: Մենք ամենքս
նաև, մեծ ու պզտիկ, աղքատ և հա-
րուստ, կ'ուզենք բարեկիրթ, ընկերա-
կան մարդիկ ըլլալ: Եւ այս պէտք է որ
մեր անձը վայելա՞յ ըլլայ, մեր մարմինը
մաքուր, մեր զգեստները կոկիկ և սըր-
բուած: Փոյթ չէ եթէ չլինինք հարուստ
և չիրենք համեմատ հանդերձներ, գար-
ձեալ յարգանաց արժանի ենք, ըստ ո-
րում մենք մեր անձը կը յարգենք և
այսու կրնանք այլոց աչաց տուել: Իւր-
կայանալ անխռով և համարձակ: Ուստի
մաքուր ըլլալու է քնն ի վայելչութիւն
և այս ի յարգանս մեր անձին, բայց այս-
չափով բաւական չէ: Եւ քանի որ

Մաքուր ըլլալու է քաջառողջ լինելու
համար: Կը զարմանա՞ք, մաքրենէ՞ք չէր
անցնէր թէ մաքրութիւնն ինչ յարաբե-
րութիւն ունի առողջութեան հետ: Ախ-
տո՛ս, ձեզ նման պատանիները միայն չեն

որ մաքրութեան արժէքը կ'անդ խոտանն,
հազարաւոր չափահաս մարդիկ ձեզմէ
անելի անտեղեակ են և աղտոյնութեան
մէջ կ'ապրին առանց մտածելու որ ան-
ձերին աղտոյնով հիւանդութեանց կ'են-
թալիկն:

«Տղայք», քաջառողջ ըլլալու պայման-
ներուն առաջինը մեր մարմնոյն քոլոր
մորթը կատարեւրապէս միշտ մաքուր ըն-
լալն է: Եթէ լուս մտած էք մորթին ըրած
բոլոր անխառնութեան վրայ, մեր կեն-
քին մէջ անոր խաղանգած դերին վրայ
անմիջապէս կ'ըմբռնէք ըսածս:

— Ինչ բանի կը ծագայէ մորթն:

Արդէն խօսեցանք ասոր վրայ, բայց
դէ՛ռ ըլլար եթէ անգամ մ'աւ դառնանք
ձեր յիշողութիւնն արժարժեքով համար
Նախ մորթը զգալու կը ծագայ: Եւ ան-
նիւր ոք գիտէ որ մորթի միջոցաւ կ'ըզ-
դանք առարկայից շօշափումը: Ուրեմն
նա շօշափելիքին զործարանն է: Մորթին
տակ մաղերու նման նուրբ և բարակ
ջիւղերու հրաշալի հիւսուածք մը կայ:
այս ջղերը կ'զգան և զգացումներն կը
տանին մինչեւ գլուխն, մինչեւ ուղեղն
ուր կը բնակի մեր իմացականութիւնը:
Ամէն ինչ որ մորթը հիւանդ է՝ ընէ, կը
հիւանդացնէ նաեւ այս միլիոնաւոր ջի-
ւղերն: ամէն ինչ որ մորթը կը զօրացնէ,
կը գրգռէ, նոյնը կ'ընէ նաեւ մեր մար-
մնոյ համայն ջղերուն: ուստի մեր մար-
մնոյ և ուղեղին ջղերուն առողջութիւնը
կախում ունի մեր մորթին առողջու-
թիւնը:

Ինչ բանի կը ծագայէ դարձեալ մոր-
թն: Եւ զնչեւաւ կը ծագայ յար-
դէն խօսեցանք այս մասին մեր նախորդ
խօսակցութեանց մէջ: պէտք չունինք
վերադառնալու: Կը յիշէք որ եթէ դեմ-
քաղդարար մորթը դադրի շնչելէ, կեն-
դանին հեղձեալ կը մեռնի: Բանի մը տա:

րի յառաջ քարեկենդանի օր մը, դիմա-
կապները խուսմբ մը, սայլի մը վրայ
դիտեն մինչեւ ոտքը ոսկեղձեալ պատանի
տղայ մը նստեցունցած էին և փողոցները
կը պտըտցունէին ամբողջ մարմնոյն վը-
րայ ոսկեղձ նստր թերթիկներ փակու-
ցած էին և խուսմբ դեռ նոր, ճամբայ ե-
լած էր քրք տեսան թէ սայլին մէջ դիակ
մը կար ոսկեղձ թուղթը արգելք եղած
էր մորթին շնչառութեան և շնչհեղձու-
թիւնը կայծակնահար ըրած էր հեգաւ-
տանին Ուրեմն մորթի շնչառութիւնն
անհրաժեշտ է կեանքի եթէ անմաքրու-
թիւնը, աղտի ծեփ մը խափանէ շնչա-
ռութիւնն, ահա թթուածինը կ'սկսի
պակսիլ կենսական ջերմոցէն և սուղջոց
թիւնը կը խանգարի:

Այս է ամենը Ո՛հ, Մորթը երրորդ
դերմաբանի, առաջիններուն չափ կա-
րենոր: Մորթը կ'արտազնջի:

Երբ քրտնիք, մորթն է որ կ'արտա-
դրէ սոյն քրտնիքը, կամ աւելի միլիո-
նաւոր մանրադիրտական գեղձեր են որ
նոյն իսկ մեր մորթին թեղանին մէջ գե-
տեղւում են:

Արդ, արտաշնչումը ամբողջ կենդանի
մեքենային ամենէն փափուկ, ամենէն
հրաշալի զտրանակներէն մին է: Գիտէք
ինչ է ջերմաշափը և ինչպէս այս գործի-
քով ջերմութեան աստիճանները կը չափ-
ուին: Շատ աղէկ, եթէ ձեր իւրաքան-
չիւրին լեզուին տակ ջերմաշափ մը դը-
նելով ձեր մարմնոյն ջերմութեան աստի-
ճանը հասկնալ ուզէինք. պիտի տեսնենք
որ ամենուրեք ջերմութեան աստիճանը մի
և նոյն է և իւրաքանչիւրիւ համար ջեր-
մաշափը 37 աստիճան կը նշանակէ:
Գիտե՞ չլնցաւ. եթէ այդ փորձը կա-
տարուի՞ ո՛չ այս արահին մէջ ուր ջեր-
մութեան աստիճանը մեղմ և հաւասար
է, այլ հիւսիսային բեւեռին մէջ, ցրտա-

շունչ ձմեռ ժամանակ — 40 կամ — 50
աստիճան ցուրտով, միշտ 37 աստիճանի
միեւնոյն ջերմութիւնը կը գտնենք: Իսկ
եթէ փորձը կատարուի ընդհակառակն
Արարացիի մը վրայ, երբ դուրսը հիւ-
տապ արեգակ մը կը տաքցունէ մթնո-
լորտը — 40 կամ — 50 աստիճանի, փոր-
ձը միեւնոյն արդիւնքը կ'արտադրէ: Սա
կ'արագացուցանէ թէ մարմնոյ ջերմութեան
աստիճանը ամենուրեք անփոփոխելի է,
և թէ բեւեռը թէ հասարակածին վրայ
37 աստիճան է քաջառողջ մարդուն հա-
մարձապէս:

Ինչո՞ւ մեր ներքին ջերմութիւնը
միշտ միեւնոյն է, ինչ որ ալ լինի ար-
տաքին ցուրտը կամ տաքը:

— Այո՛, տղաքս, մարդկային ջերմոցը
այնպէս իմն փանոնաւոր է որ իրեն քա-
շած օդը և արծարծած լոցը կը փոփո-
խէ պարաբայից համեմատ, որով մեր
մարմնոյ ջերմութեան աստիճանը ան-
փոփոխելի կը մնայ: Մեծ բարեբաղդու-
թիւն մ'է այդ, վաճաճի եթէ ջերմու-
թեան աստիճանը նոսազէր: մեզ յառաջ
կուգար, նոյնպէս եթէ բարձրանար
դարձեալ մահ: Մարմնոյ ջերմութեան
յաւելման ջերմ անոնը կը տրուի, ջերմ
ունեցողի մը վրայ ջերմաշափը 39, 40, 41
և 42 աստիճանի կը հասնի, և
թէ այս յաւելումը տեսեց, մահն անյա-
պալ կը հասնի: Ողջ և առողջ մնալու հա-
մար, անվրէպ հարկ է որ մեր ջերմու-
թեան աստիճանը 37 աստիճանէն չի չե-
ղի: Առ այս բնութիւնը շնորհած է մեզ
զօրաւոր գործիք մը որ կը մրցի անդա-
դար մեր ջերմոցին սառնոթի ջերմութեան
դէմ և զայն հաւասարութեան մէջ կը
պահէ:

Գտորդ զիւր, ՅՈՎՍԵՓ Մ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ
(Շարունակելի)

ՀԱՍԱՌՈՑ ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե Ր Ո Ւ Ս Ա Ղ Է Մ Ի

ՄՐԱՍՁԱՆ ՏԵՂԵԱՅ

Գ Լ ՈՒՒ Ե .

Սուրբ Յարութեան տաճարն
(Շարունակութիւն տես թիւ 9)

Սրբոց Յակովբեանց վանքի դռնէն դուրս, դէպ ի հիւսիս եղած ուղիղ ճանապարհաւ, ուրկէց արդէն եկանք, Զօրանոցի և Դաւթի բերդի առջեւէն անցնելով, վաճառանոցի գլխէն՝ դէպ արեւելեան կողմ եղած շուկային մէջ կը մտնենք։ Այս շուկային Արարացիք Սալվիկ-Ե-Ալլօն կը կոչեն։ Բիշ մ'առաջ երթալով՝ մեր առջեւ կ'եննեն երկու կամարներ, որոց մին հարաւէն ի հիւսիս ձգուած է միւսն արեւելքէն յարեմուտք։ Այս վերջնոյն տակին դարձեալ ուղիղ և երկայն շուկայի մը մէջ կը մտնենք եւ մեր աջ կողմը ձգելով՝ Յունաց Ս. Յովհաննու փոքր վանքն, և Փափազ Համամի կոչուած բաղանիքն, կը հասնինք դարձեալ մեծամեծ երկու կամարներու, որոց միոյն վրայ Թուրքաց տուններն են, և միւսին վրայ է Յունաց մեծ վանքին մի մասն։ Այս կամարներուն դէպ ի արեւելք եղած կամարին առկովը՝ որ քիչ մը զոռ ի վար է, յառաջանալով, զիմացը պատին հիւսիսային անկիւնը դուռնուած միափեղկ տախտակեայ դռնէն ներս 12 լայն պատիճաններով վար կ'իջնենք, ուր անմիջապէս ձախ կ'ուզն կ'երեւին Ս. Յարութեան հոյակապ և փառաւոր տաճարի ճակատն հանդերձ գլխաւոր երկփեղկեայ մեծ դուռն և ընդարձակ գաւիթն։ Այս գաւիթին հա-

րաւէն ի հիւսիս երկայնութիւնն է 90 ոտնաչափ եւ արեւելքէն յարեմուտք լայնութիւնն է 60 ոտնաչափ։

Գաւիթին հարաւակողմն ի հնումն մահապարտից համար բանտ մը կար, ուր նաեւ՝ Դիւայն Հեղինէ՝ Յուդայ Կիւրեղն և Հրէից ծերերն արգիլեց և բռնադատեց զանոնք, որպէս զի սուրբ Խաչին տեղը յայտնեն։ Յուդայ Կիւրեղ ճշմարիտը խոստովանելով ճշմարտութեան աշակերտ եղաւ։ Այս տեղն ի վերջոյ աւերակ եղաւ և շատ ժամանակ ալ այնպէս մնաց։ 1838ին Յոյները գնեցին եւ տեղւոյն առջեւ, ճիշդ Ս. Յարութեան տաճարին դիմացը, մի փոքր վանատուն շինեցին, ուր այժմ կը բնակին Ս. Աստուածածնայ մէջ սրաշտօն վարող Յունաց տեսուչներն ու միաբանները։ Սորա արեւելեան կողմը և կից՝ մզկիթ մը կայ հնաշէն միմարէով մը։

Սոյն գաւիթին արեւելակողմն է, Յունաց յանուն Հայր Աբրահամու վանքին դուռը, որու մէջ կայ երկու եկեղեցի, մին՝ յանուն Առաքելոց, միւսն՝ որ մատուռ մ'է և կից առաջնոյն յանուն Աբրահամու, որ ըստ աւանդութեան, Աբրահամու իւր Խաչակ որդին զոհելու տեղն է։ Այս վանքն յառաջագոյն Հապէշից էր, ժամանակ մ'ալ մեր Ազգին ձեռք մնացած է, իսկ այժմ Յունաց սեփականութիւնն է, որուն վերի մասը շատ ընդարձակ է, և հարաւային կողմն ալ 1885ին նոր շէնք մը շինեցին խիստ գեղեցիկ և սրբատաշ քարերով։

Վերոյիշեալ վանքին ներքեւն է, Հայր սեփական Ս. Յովհաննու Աւետարանչի մատուռը, փոքրիկ և պարծառ, 28 ոտք երկայնութեամբ հիւսիսէն ի հարաւ, եւ 12 ոտք լայնութեամբ արեւմուտքէն յարեւելք։ Ունի երեք սեղանաւազ սեղանն է՝ յանուն Ս. Յովհաննու

Աւետարանչին, աջակողմեանը Չարչա-
րանաց և Կապանաց Բրիտտոսի, իսկ ձա-
խակողմեանը յանուն Հայր Արրահամու
և Զենման Իսահակայ Աջակողմեան փո-
քը սեղանին մէջ է չարչարանաց սիւնին

Կիրակոս Պատրիարքի ժամանակ, 1849
թուականին սոյն մատրան ներքին կողմը
ամբողջապէս նորոգուեցաւ պատկերա-
դարձ կճեաց և մարմարեայ քարերով :
Սոյն մատրան դէպքի դրսի երկու կողմի

ՍՈՒՐԲ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆԱԴԻ ԴՐԱՆ ԵՒ ՃԱԿԱՏԻ ՊԱՏԿԵՐՆ

մէկ կտորը, յորում կապեցին զՅիսուս
Կալիստայի տան մէջ, արծաթապատ է,
և մշտապառ կանթեղ մը կախուած է
տաշեւը :

սերքը և տաշը աւելելու իրաւունքն
Հայոցն է, իսկ եկեղեցւոյ տանիսը Յու-
նաց ձեռքն է :

Մեր Ս Յովհաննու յիշեալ մատրան

— Ուրեմն ի՞նչ պէտք է ընել, հարցուց Մանտարինն։

— Պէտք է կենաց մինչեւ վերջին օրը բարիք ընել, կը պատասխանէ գիտունը։

ԹՈՐՈՂՐԳԱԿՈՐ ՄԱՏԸ

Երևոտաարդ իշխանն մը, խիստ գոհ իւր վարմունքէն, իրիկուն մը իւր օրատետրին մէջ կը գրէր ըրած բարիքներն։

Հրապարակաւ ողորմութիւններ բաշխած էր աղքատներուն։

Իւր պարտապահանջներէն հալածեալ վաճառականի մը ներում շնորհած էր։

Ձերբակալուելիք յանցաւոր մը իբր անպարտ արձակած էր։

Վերջապէս երեկոյին բնակարանը վերադառնալով պահուէն, աղքատ տղի կընոջ մը տուած էր իւր քսակին խորը մընացող միակ արծաթեայ դրամն։

Երբ տետրակին երեսը լեցուեցաւ, աննշմարելի անձի մը մատը ջնջեց ինչ որ դեռ նոր գրած էր իշխանը։

Մոլեգին ետին կը դառնայ, բայց կը լսէ ձայն մը որ կ'ըսէ իրեն թէ՛ Աստուած չկրնար ընդունիլ իւր յոյուցած հաշիւը. իւր թաղի գործոց տառջինն սրնապարծութեամբ ըրած է. երկրորդն՝ հաճոյ լինելու համար. երրորդն՝ առանց գիտնալու ըրածը, լաւ և ընտիր ճաշի մը մէջ գլուխը քիչ մը յուղեալ լինելուն պատճառաւ. չորրորդն՝ միայն յաջա Աստուծոյ, հաճոյ և ընդունելի կրնար ըլլալ։

Երևոտաարդ իշխանն ոչինչ պատասխանեց. բայց մը արդարեւ ըսաւ իրեն թէ՛ ձայնը իրաւունք ունէր։

Թարգ.՝ Երևոտաարդ իշխանն Մ. Գ. ՄՕՋԵԱՆ

ԽՆԴԻՐԲ ԲՈՒՐԱՍՏԱՆԻ

Առաջարկեալ խնդիր

Թիւ 8 (Խորաստան, թիւ 9)

Թիւ 9 (Թիւ 8, 9)

ԽՆԴԻՐ 10^{րդ}

ԽՆԴԻՐ 14^{րդ}

Մարդ մը քանի մը չի գինի գնեց, որոց ամենուն վճարեց 60 ֆրանք, եթէ միևնոյն գնով 3 չի աւելի գնած ըլլար, այն ատեն իրաքանջիւրը իւր տուածէն 1 ֆրանք նուազ պիտի արժէր։

Քանի՞ չի գինի գնած մը մնարդը։

ԼՈՒԾՈՒՄՆ 7^{րդ} ԽՆԴԻՐՅՑ

Դիցաք, ըլլայ այն գումարը, որ դժբախտաբար կ'մէջ կը գտնուէր Արդարադ նեղանին անաշարկութեամբ համեմատ, իւրաքանջիւրն որքան տոնկ որ գտնէր դրամերկին մէջէն՝ կրկնելով զայն 40 դրչ. ետ պիտի առնէր, ուրեմն առաջինը դրամերկին մէջ գտնուած գումարն կրկնելով և 40 դրչ. ետ առնելով կը մընայ 2 ք. — 40, զոր գումար երկրորդը դրամերկին մէջէն և ըստ սրայմանին ինք ալ կրկնելով զայն և 40 դրչ. ետ առնելով մնաց 4 + 120 = 124 երրորդն ևս դրամերկին մէջէն գտած այն գումարն կրկնելով և 40 դրչ. ետ առնելով մնան չէր մնացած։ Ուստի այս վերջին պայ-

մանը կուտայ մեզ հետեւեալ առաջին
աստիճանի հաւասարութիւնը :

$$8 + - 280 = 0$$

$$\text{յորմէ} + = 35$$

Հետեւաբար դրամարկդին մէջ նախ
գտնուած գումարն է եղեր 35 զրուշ :

Անուանք լուծողաց

Ազնիւ Պրնյք. Համբարձում Գ. Չննող-
եան , Էօնկիւրի . Մկրտիչ Ս. Պալեան .
Իսրայէլ Գարամանեան , Մանուէլ Քիւրք-
ճեան . Միհրան Քէյֆսիզեան , Հայկ Կիւլ-
պէնկեան . Գարեգին Մ. Գրաճեան . Յով-
սէփ Յ. Տօրիկեան . Սամուէլ Ս. Մանուկ-
եան , աշակերտք Անատոլի քօլլ.ճի ի Մար-
զուան : Տիգրան Մ. Պալգճեան , Գառ-
թէմուհի :

Մեծ . Ս. Ս. Ուզուն քէօրիւ . միայն
պատանոխանք անընդունելի են , 8^{րդ} և
9^{րդ} լուծմանց եղանակն եւս չրկել հա-
ճեցէք :

ՊԱՅԱՊԱՆ ՀՐԵՇՏԱԿԻ

ՊԱՆԴՈԿԸ

Թարգմանիչ — ԳՐԻԳՈՐ Կ. ՏԵԼՊԵՐ

Հրատարակիչ - ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Սոյն սքանչելի եւ բարոյալից վէպն ,
որ յատկապէս մանկանց համար շինուած
է , խնամօք թարգմանուած , մաքուր
տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ պատկեր-
ներով զարդարուն , արդարեւ արժանի
է մանկանց տրուելու իբր օգտակար եւ
արդիւնաւոր գիրք մը , մանաւանդ յոյժ

յարմար է նուէրի եւ պարգեւաբաշխու-
թեանց :

Գինն է 8 չափեկան :

Կը գտնուի բոլոր հայ գրաւաճառաց
քով : Կեդրոնատեղին է Բուրաստան
Մանկանցի տպարանն :

ԲԱՌԳՐՔՈՒԿ

Հայերեմէ ի Տանկերեմ եւ ի Գաղղիերեմ

ԵՅԹՆԵՐՈՐԻ ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

300է աւելի փոքրադիր երեսներէ բաղ-
կացեալ եւ 700է աւելի գործածական եւ
կարեւոր բառեր պարունակող այս սի-
րուն Բառգրքուկին ճշգրտագրութիւնն
արդէն սպառած լինելով՝ ըստ խնդրա-
նաց բազմաց 7րդ անգամ փոթացինք
տպագրել լաղւաթիւ օրինակօք , եւ այս
անգամ փոխանակ 5 զշ. ի իւրաքանչիւր
օրինակն՝ կը ծախուի 4 զուրուշի :

Կեդրոնատեղին է Գ. Պալտատեան
գրատունն , եւ կը ծախուի բոլոր գը-
րաւաճառաց քով :

Շնորհակալութեամբք ստացանք ի Միացեալ
նահանգս հրատարակեալ ԱՐՆԳԱԿԻ Հաբաթաթեր-
թի 1, 2, 3, և 4 թիւերն : Վերջի թիւն կը պա-
րունակէ :

Ազգային բարերարներ . հանգուցեալ հերսէս
Ս. Պատրիարքի և Հայր Ղեւոնդ Ալիշանի պատ-
կերք) Ելեքտրական լոյս . — Նիւս Եօքի Հայկա-
կան միութեան տարեգարգի հանգէսը . — Քրիս-
տոնեայ Չինացիք ի Նիւ Եօք . — Քաղաքական
տեսութիւն . — Ամերիկա գաղթե՞նք . — Զանա-
զան լուրեր . — Թուրքական խնդիր մը :

Արեգակի վաճառման կեդրոնատեղին է Գարիպ-
եան թղթափաճառանոցն , Ղալաթիա , Եւրօքէք
գաղարքմ :

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ — ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Տպալիք ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ — Պոլիս , Էսքի Զապրիէ ճատտեսի , քիւ 63

ԹԵՈՒԱՌՆԵՐ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՅԱԵՐԱԶԱՐԴ
Թարգմանիք ԳՐԻԴՈՐ ԶԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ
Հրատարակիչ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ
ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՀԱՏՈՐՆ

Ի լոյս ընծայուեցաւ : Գինն է 14 դր :
Հինգ հատորն ի միասին 50 դր : Դիմել
հանդիսիս տպարանը : Պօլիս , Էսկի Զապ-
թիէ ճատաէսի թիւ 63 :

ԱՌԵՒՑՐԱԿԱՆ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Յօրինեց — Մ. ԱՍԷՆ

ՏԵՐ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Հասարակ և տասնորդական կոտորակ-
ներուն վրայ կարեւոր գիտելիքներ , բազ-
մաթիւ բաղադրական ցուցակներով ներ-
կայացած ընդհանուր սղգաց չափական
դրուածիւններ , փողերանոցի , սակարա-
նի , Կ. Պօլսոյ և Զմիւռնիոյ առեւտրա-
կան և հաշուական սովորութիւններ ,
նոյնպէս առեւտրական զանազան բազմա-
թիւ համեմատական գործողութիւններ
լուծելու եղանակներն և անոնց ուղղու-
թիւնը ճշգրտ դիտարկելու , մասնաւորապէս
տոկոսաւոր ընթացիկ հաշուոց վրայ ըն-
դարձակ բացատրութիւններ պարունա-
կող սոյն ընտիր և դիւրութեամբ Առեւտր-
ական թուարանութիւնն , որ եօթն մա-
սերէ և 240 էջերէ բաղկացեալ է , ա-
ռաջինն կրնայ համարուիլ իւր տեսակին
մէջ , և որ ոչ միայն դպրոցներու , այլ
նոյն իսկ առեւտրական հրապարակի վը-
րայ հաշուական պաշտօնով զբաղող ան-
ձերու մեծապէս օգտակար կրնայ հտն-
դիսանալ , հրատարակուեցաւ մեր տը-
պարանէն :

Կեդրոնատեղին է հանդիսիս խմբագ-
րատունը և կը գտնուի ամէն Հայ գրա-
վաճառաց քով : Գին 12 դրուշ :

ԱԶԴ

Կենաց Պայքարներու և Թագուհւոյն
Մանեակի հրատարակիչ Յ. Քրիստափոր-
եան էֆէնտի , որ ասկէ յառաջ Գրաշա-
րաց ընկերութեան տպարանը կը տպէր
իւր գործերը , այժմ մեր տպագրատունը
փոխադրուելով՝ սկսած է հրատարակել
կոմս Մօնրէ Քրիստոյի սրղիւն հետաքրք-
րաշարժ վէպն՝ որու առաջին հատորն 8
օրէն կ'աւարտի :

Մէն մի հատոր 12 դր : ԿԱՆՈՒԿ , Գա-
ւառաց համար թղթատարութեան ծախ-
քն հրատարակիչը պիտի վճարէ :

Վերոյիշեալ գործերու կեդրոնատեղին
է՝ հանդիսիս տպարանը , ուր պէտք է
ուղղել նաեւ , Յ. Քրիստափորեան է-
ֆէնտի շրկուելիք նամակներն :

ԲՈՒՐԱՍՏԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Կը հրատարակուի տետր առ տետր 16 երեսէ
բաղկացեալ 13 օրը միանգամ Տարեկան գինն է-
կանխիկ 2 արծաթ մէճիտ Պօլսոյ համար : — Գա-
ւառաց համար 45 դահեկան : 4 ըւրբի Ռուսաս-
տանի համար : — Մէն մի տետրակին գինն է
100 փարայ :

Ըստանդարտութեան տեղերն են՝ Կ. Պօլսո
Էսկի Զապթիէ ճատաէսի , թիւ 63 . Բաւարական
խմբագրատունը . — Կամուրջի գլուխ՝ ջրաժաճառ
Պօղոս և Յակոբ աղայից խանութները :

Ագրիանուպօլիս . — Արամ էֆ. Սըվաճեան .
Աղեքսանդրիա . — Արժ. Ղեւոնդ. Բէշի . Գափազեան
Ատաբազար . — Յովհ. էֆ. Յարութիւնեան .
Գաշիքէ . — Յառաջդիմասէր ընկերութիւն .
Երզնկա . — Մեծ. Միհրան էֆ. Առաւելեան .
Զմիւռնիա . — Պ. Հրանտ Մ. Մամուրեան .
Թիֆլիզ . — Մեծ. Խմբ. Աղբիւր Հանդիսի .
Մանիսա . — Մկրտիչ էֆ. Գերձակեան .
Մարտուն . — Յ. Թ. էֆ. Գայաեան .
Նիկոմիդիա . — Յակոբ էֆ. Տէր Աղաբեան .
Ռօստոմի . — Ռուբէն էֆ. Գօլանճեան .
Սամսոն . — Միհրան էֆ. Քիւրքճեան .
Սեբաստիա . — Նշան էֆ. Թահմիզեան .
Սինթիքօ . — Արժ. Օգսէնտիոս Բէշի . Կօպլանճեան .
Տրապիզոն . — Նշան էֆ. Գալայճեան .
Օրտու . — Գեորգ էֆ. Կիւլեան .